

Bjørn Lomborg: Politik som gör rätt istället för att kännas rätt

Bjørn Lomborg debatterar klimatpolitik. Foto: K Pictures

DEBATT Global uppvärmning är ett problem, men det är inte det enda. När människor inte har råd att bry sig om miljön blir fattigdomen i sig en stor klimatbov. Vari ligger lösningarna? Kring det resonerar Bjørn Lomborg, en av världens ledande opinionsbildare inom klimatpolitiken.

Vilka är de viktigaste miljöfrågorna i världens utvecklingsländer? Även om man ges flera gissningar är det få personer i rika länder som svarar rätt på den frågan. Den globala uppvärmningen existerar inte hos dem – inte ens om vi tittar på alla dödsfall orsakade av översvämning, värmeböljor och stormar.

Sedan det tidiga 1900-talet har antalet som dött av detta sjunkit med 97 procent eller mer. Idag är ungefär 0,06 procent av alla dödsfall i utvecklingsländer orsakade av sådana extrema väderförhållanden. En av de största miljöbovorna i utvecklingsländerna är ett problem som är helt främmande för de flesta i rikare länder: luftföroreningar inomhus.

Vi tar värmen, ljuset och bekvämligheten med att bara kunna vrida av och på strömbrytaren för givna. Men 3 miljarder människor i utvecklingsländer har inget annat val än att använda kartong eller gödsel som bränsle för att kunna laga sin mat eller försöka värma sina hem. Den årliga dödsstatistiken av att inandas rök från sådan förbränning är minst 1,4 miljoner – förmodligen närmare 2 miljoner – och de flesta dödsfall är kvinnor och barn.

När du värmer din spis med skörderester och trä blir kvaliteten på luften inomhus tio gånger sämre än luften utanför, även jämfört med de mest förorenade städerna. Men du är heller inte säker om du lämnar

hemmet. Luftföroreningar beräknas skörda ytterligare en miljon människoliv per år i utvecklingsländerna. Nära sju procent av alla dödsfall i fattiga länder orsakas av luftföroreningar. Siffran är mer än hundra gånger andelen översvämningar, torka, värmeslag och stormar.

Ett annat problem är bristen på rent dricksvatten och hygien. Omkring sju procent av alla dödsfall i utvecklingsländerna kommer av brist på rent dricksvatten, rengöring och vård. Det leder till nästan 3 miljoner dödsfall per år.

Ytterligare miljöproblem – och det är mycket riktigt ett miljömässigt sådant – är fattigdom. För mer än en miljard människor som lever på mindre än 1,25 dollar om dagen är det en avlägsen lyx att oro sig för miljöproblem. Om din familj fryser kommer du att hugga ned det sista trädet för att få bränsle. Om de svälter kommer du att rensa marken för att föda dem. Och om du inte har någon långsiktig säkerhet för framtiden kommer du att skapa dig det på enda möjliga sätt: genom att skaffa fler barn som kan ta hand om dig när du är gammal, oavsett hur mycket detta ökar den mänskliga påfrestningen på planeten.

Fattigdom innebär att hela problemdrabbade samhällen har mindre att äta, får lite eller ingen utbildning och är mer utsatta för infektionssjukdomar. Om de får utrymme att bli rikare skapar det förutsättningar för dessa familjer att tillfredsställa de akuta behoven av mat, rent vatten och utbildning. De kan därefter ha råd att börja bry sig om miljön. Närliggande historiska exempel visar att när levnadsstandarden ökar så minskar människors och samhällens föroreningar. De slutar hugga ned skog och dör inte av smutsig luft eller dåligt vatten.

Men är inte global uppvärmning ett problem som vår generation måste lösa till vilket pris som helst?

Det har gått tjugo år sedan politiska ledare för första gången lovade att minska koldioxidutsläppen och lanserade en rad klimatkonferenser utan slut. Nu, 20 år senare, måste vi vara ärliga nog att erkänna att det här tillvägagångssättet inte har tagit oss närmare en lösning på klimatförändringarna.

Ett viktigt tillvägagångssätt för att motarbeta biverkningarna av global uppvärmning är anpassning. Föreställ dig att om de närmaste 80–90 åren har en stor hamnstad, exempelvis Tokyo, slukats av att havsnivån stigit med fem meter. Miljoner invånare skulle gå under tillsammans med infrastruktur till ett värde av triljoner dollar. Om vi inte gör en omfattande global insats, kommer vi verkligen att klara av en sådan gräslig katastrof?

Fast det har vi ju redan gjort. Faktum är att vi hanterar det i detta nu.

Sedan 1930 har uttag av hutlösa mängder grundvatten fått Tokyo att sjunka så mycket som fem meter. Under det senaste seklet har liknande incidenter inträffat i flera städer, varav några är Tianjin, Shanghai, Osaka, Bangkok och Jakarta. I varje enskilt fall har städerna lyckats skydda sig från relativt stigande havsnivåer utan stora svårigheter.

Men enligt FN:s *Intergovernmental Panel on Climate Change* (IPCC) borde vi vänta oss att havsnivån stiger med endast omkring 18–59 centimeter det här århundradet, vilket är jämförbart med förra seklets mätningar.

Global uppvärmning är definitivt ett problem, men det är inte det enda. När vi åkte ut för att tala med människor i utvecklingsländer så var det undernäring och malaria som de oroade sig för. I projektet "Riktiga människor, riktiga problem" intervjuade *Copenhagen Consensus Centre* människor i utvecklingsländer för att få deras syn på de olika globala utmaningarna. Samson Banda i Lusaka, Zambia, sa att "jag lider av malaria, och om jag dör av sjukdomen imorgon, varför ska jag då bry mig om global uppvärmning?".

Tankesmedjan *Copenhagen Consensus Centre* hjälper regeringar att skapa bättre politik. Det hela handlar egentligen om att få alla förstå att det finns begränsat med resurser och att vi måste spendera dem på bästa sätt för bästa resultat. Genom forskning från mer än 60 av världens ledande ekonomer, bland andra fyra Nobelpristagare, och tydliga hänvisningar till vad som är smartast att göra, på så sätt är vi väl förberedda att fortsätta det här samtalet.

För det första: genom att fokusera på de fantastiska och smarta lösningar som finns blir det mer troligt

att regeringar runt om i världen slutar skära ned på miljöbudgeten, låter bli att skjuta upp tillväxten och istället ökar den. För det andra: genom att lägga fokus på förslagen som ger ”mer pang för pengarna” så kommer skattebetalarna att acceptera att en ökad del av deras finansiering går till att hjälpa världens fattigaste.

För det tredje: genom att använda ekonomisk analys och nyttokostnadsanalys för att fokusera på smartare lösningar för världens största problem, kommer vi förhoppningsvis att börja tänka på att vara mer eftertänksamma med utgifterna i politikens alla områden. På så sätt kan vi skapa rationalitet överallt.

Översättning: Katarina O’Nils/Frivärld Magasin